

A person wearing a green martial arts gi and blue protective gear, including a head mask and gloves, is holding a wooden bokken (training sword) in a ready stance. The person is positioned on the left side of the frame, with the bokken held diagonally across the upper half. The background is a solid light blue color.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ
ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Ντον Φ. Ντρέγκερ

Ο Ντον Φ. Ντρέγκερ (ή Ντόναλντ Φράνσις Ντρέγκερ), υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες φυσιογνομίες των ιαπωνικών πολεμικών τεχνών. Όχι από τις μεγαλύτερες αμερικάνικες φυσιογνομίες, αλλά από τις μεγαλύτερες φυσιογνομίες γενικώς. Το βιογραφικό του, το οποίο χρειάζεται πολλή δουλειά για να συγκεντρώσει κανείς, καθώς ο ίδιος σπάνια ανέφερε τι είχε κάνει, μπορεί να δώσει μια ιδέα για το μέγεθος της ενασχόλησής του με τις πολεμικές τέχνες: 5ο νταν στο Τζούντο από το Κόντοκαν, 7ο νταν στο Ιάιντο και στο Κέντο, 5ο νταν στο Τομίκι Αϊκίντο, 7ο νταν κίτσι στο Τζόντο της Ιαπωνικής Ομοσπονδίας Κέντο, 5ο νταν στο Τζούκεντο, (πιθανότατα) μένκιο καιντέν στο Σίντο Μούσο Ρίου, (πιθανότατα) κίτσι στο Τένσιν Σόντεν Κατόρι Σίντο Ρίου και (πιθανότατα) με κάποιους βαθμούς στο Στόκαν και στο Κιόκουσινκαϊ.

Επίσης, προπονητής στο Κόντοκαν (μεταξύ άλλων και του πρωταθλητή βαρέων βαρών του 1964, Ισάο Ινοκούμα) και κάτοχος αδειών διδασκαλίας για τα έξι από τα επτά επίσημα κάτα του Τζούντο, συγγραφέας 23 βιβλίων, επτά μονογραφιών και αναρίθμητων άρθρων, μεταφραστής άλλων τριών βιβλίων του δασκάλου του στην Τένσιν Σόντεν Κατόρι Σίντο Ρίου (και σόκε της), Οτάκε Ριτσούκε, μέλος του Νίχον Κομπούντο Σικοκάι, της πιο έγκυρης οργάνωσης για τη μελέτη και τη διάσωση των κλασικών πολεμικών τεχνών της Ιαπωνίας, ιδρυτής της Διεθνούς Οπλολογικής Εταιρείας και συνιδρυτής της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Τζόντο, καθώς και της Ερασιτεχνικής Ένωσης Τζούντο, προγόνου της Αμερικανικής Ομοσπονδίας Τζούντο.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ
ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Τρίτος Τόμος

Ντον Φ. Ντρέγκερ

Αλκίμαχον

ΣΕΛΙΔΑ ΤΙΤΛΟΥ:

Λεπτομέρεια από γκραβούρα του Καΐσάι Χόνεν με τίτλο *Τσίμπα Γκέκεν-κάι*

Όλες οι φωτογραφίες είναι του συγγραφέα εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρεται διαφορετικά.

Πρώτη έκδοση, 1974

Πρώτη χαρτόδετη έκδοση, 1996

Τρίτη έκδοση, 1997

Τίτλος πρωτοτύπου: Modern Bujutsu & Budo

Συγγραφέας: Donn F. Draeger

Εκδότης πρωτοτύπου: Weatherhill Publishing Inc.

Έτος έκδοσης πρωτοτύπου: 1974

Copyright © Weatherhill Publishing Inc., Warren, CT USA

ISBN πρωτοτύπου: 0-8348-0233-3

Τίτλος: Σύγχρονες Πολεμικές Τέχνες και Δρόμοι

(3ο μέρος Τριλογίας: Οι Πολεμικές Τέχνες και Δρόμοι της Ιαπωνίας)

Συγγραφέας: Ντον Φ. Ντρέγκερ

Εισαγωγή - Μετάφραση: Γρηγόρης Α. Μηλιάρσης

Επιμέλεια: Ελένη Μπερικοπούλου

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Βαγγέλης Μπερικόπουλος

Copyright για την ελληνική μετάφραση © 2005: Εκδόσεις Αλκίμαχον

ISBN: 960-6623-06-8

ISBN ΤΡΙΑΛΟΓΙΑΣ: SET 960-6623-05-X

Εκδόσεις ΑΛΚΙΜΑΧΟΝ

Πολυτεχνείου 12Α - 141 22 Ν. Ηράκλειο

Τηλ.-Fax: 210 2840588

e-mail: info@alkimachon.gr - www.alkimachon.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος στην Ελληνική Έκδοση	7
Πρόλογος του Συγγραφέα	11

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Η Ανάδυση της Σύγχρονης Ιαπωνίας	16
2. Η Πορεία προς τον Πόλεμο και τα Επακόλουθά του	35

II. ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ

3. Κύρια Χαρακτηριστικά	54
4. Τα Σύγχρονα Μπουτζούτσου	64
Μπάτο-τζούτσου • Κέιτζο-τζούτσου • Τάιχο-τζούτσου • Κέιμπο-σόχο Τοκούσου Κέιμπο Σόχο • Χότζο-τζούτσου • Τόσου Κάκουτο	
5. Κέντο	76
6. Τζούντο	111
7. Καράτε-ντο	123
8. Αϊκί-ντο	137
9. Νίπον Σορίντζι Κέμπο	163
10. Άλλα Σύγχρονα Μπούντο	172
Κιούντο • Ναγκινάτα-ντο • Τζούκεν-ντο	
Επίλογος: Το Μέλλον των Σύγχρονων Πολεμικών Τεχνών	177
Ευρετήριο	181

Κεφάλαιο Ένα

Η ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Μέσα σ' αυτόν τον κόσμο που παλεύει διαρκώς, αν ένα έθνος περιτριγυρίζεται από έθνη με επιθετικές διαθέσεις και παραμένει αδρανές, είναι βέβαιο ότι η μοίρα του θα είναι να παρακμάσει και να χαθεί.

Γιοσίντα Σόιν*

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ ΜΕΪΤΖΙ Το *μπακουμάτσου*, το «τέλος του *μπακούφου*», είναι η περίοδος της τελικής παρακμής και της κατάρρευσης της στρατιωτικής κυβέρνησης, του *μπακούφου*, το οποίο ίδρυσε ο Τοκουγκάουα Ιεγιάσου το 1603 και το οποίο διατηρήθηκε ως το δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα. Το *μπακουμάτσου* προκλήθηκε από τις αλλαγές τόσο στο εσωτερικό της Ιαπωνίας όσο και στον διεθνή χώρο, αλλαγές που δεν επέτρεπαν στον σογκούν (αρχικά «στρατηγός», αλλά ως την εποχή Τοκουγκάουα, ο τίτλος σήμαινε τον κληρονομικό στρατιωτικό ηγέτη της χώρας, ο οποίος απλώς υποκρινόταν αφοσίωση στον ανίσχυρο αυτοκράτορα που ήταν αποκλεισμένος στο Κιότο) να συνεχίσει τον αποκλεισμό του έθνους από τον έξω κόσμο. Η αυξανόμενη ανησυχία των πρώτων δεκαετιών του δέκατου ένατου αιώνα είχε σαν αποκορύφωμα τη λεγόμενη Παλινόρθωση Μεϊτζί –το κούφιο οικοδόμημα του *μπακούφου* κατέρρευσε και ο αυτοκράτορας Μεϊτζί ανέλαβε δικαιωματικά τη διακυβέρνηση το 1868.

Η πρόταση όλων των βασικών αρχιτεκτόνων της παλινόρθωσης ήταν να σαρωθούν εκ βάθρων πάνω από επτακόσια χρόνια αυτοκρατορικής ανικανότητας, της περιόδου δηλαδή που η Ιαπωνία διοικούταν από ισχυρές οικογένειες που διαδέχονταν η μία την άλλη. Οι αναμορφωτές αυτοί ήταν ό,τι ο Άλγκερνον Μ. Μίτφορντ** αποκαλούσε «τάξη που αναζητούσε τη βελτίωση». Ωστόσο, πολύ σύντομα άρχισαν μεταξύ των αναμορφωτών να ακούγονται και διαφορετικές απόψεις για την πορεία που θα έπρεπε να πάρει η κυβέρνηση Μεϊτζί προκειμένου να επιτύχει την ανοικοδόμηση της Ιαπωνίας. Οι προοδευτικοί θεωρούσαν αναγκαίο να εξαφανίσουν πολλούς από τους θεσμούς της εποχής της φεουδαρχίας, ειδικά αυτούς που έδιναν προτεραιότητα στο κληρονομικό δίκαιο έναντι της ατομικής αξίας. Στη θέση τους πρότειναν να δημιουργηθούν προγράμματα τα οποία ήταν πιο συμβατά με την πορεία προς την οποία ήθελαν να εκσυγχρονιστεί η χώρα. Οι συντηρητικοί ηγέτες, που ήταν και οι κύριοι εκτελεστές του *μπακούφου* Τοκουγκάουα, έχοντας ικανοποιήσει το κληρονομικό τους μίσος προς την οικογένεια Τοκουγκάουα, είχαν στόχο να κατακτήσουν υψηλές θέσεις στη νέα κυβέρνηση.

(*) Σ.τ.Μ. Λόγιος και δάσκαλος των τελών της περιόδου Τοκουγκάουα. Η συνεισφορά της διδασκαλίας του στη διαμόρφωση της νέας Ιαπωνίας αναφέρεται παρακάτω στο κείμενο.

(**) Σ.τ.Μ. Βρετανός διπλωμάτης και συγγραφέας (1837-1916)

Πολλοί από αυτούς επιθυμούσαν να επαναφέρουν το *ancien régime*,* δηλαδή τους θεσμούς και το πνεύμα των κλασικών πολεμιστών των προ-Τοκουγκάου εποχών. Έτσι, καθώς η πραγματική αναμόρφωση της Ιαπωνίας γινόταν ένα όλο και περισσότερο προοδευτικό κίνημα με δραστικές και κοσμοϊστορικές μεταρρυθμίσεις, η σύγκρουση απόψεων μεταξύ προοδευτικών και συντηρητικών είχε ως αποτέλεσμα μια ταραχώδη πολιτική πορεία που σηματοδοτήθηκε από πραγματικές μάχες.

Τα παραπάνω δε σημαίνουν ότι δεν υπήρχαν σημεία συμφωνίας μεταξύ των ηγετών της περιόδου Μείτζι. Βασικός στόχος των ανθρώπων αυτών ήταν η Ιαπωνία να κερδίσει τον σεβασμό των εθνών της Δύσης και έτσι να εξιλεωθεί για την τεράστια ταπείνωση που θεωρούσαν ότι είχε υποστεί εξαιτίας του αναγκαστικού ανοίγματός της προς τη Δύση –το γεγονός ότι, βάσει των συνθηκών που ακολούθησαν το άνοιγμα, η χώρα ήταν αναγκασμένη να αποδεχθεί μια σειρά από ξένους νόμους, αποτελούσε βαρύ πλήγμα στην εθνική υπερηφάνεια των Ιαπώνων. Ο Καταστατικός Όρκος, μια δήλωση που έγινε στο όνομα του αυτοκράτορα το 1868, αποτέλεσε την πλατφόρμα της κυβέρνησης Μείτζι και στο κείμενο αυτό το πιο σημαντικό άρθρο είναι το πέμπτο και τελευταίο: «Θα πρέπει να αναζητηθεί γνώση σε όλον τον κόσμο, προκειμένου να ενδυναμωθούν τα θεμέλια της αυτοκρατορικής κυριαρχίας». Η κοινώς αποδεκτή ερμηνεία του άρθρου ήταν ότι, πάνω απ' όλα, η Ιαπωνία έπρεπε να γίνει *φουκόκου-κιοχέι*, «ένα ευημερόν έθνος με ισχυρές ένοπλες δυνάμεις».

Η έννοια του φουκόκου-κιοχέι είναι ένα σημαντικό σημείο εστίασης των σύγχρονων ιαπωνικών μαχητικών παραδόσεων, καθώς σχετίζεται τόσο με τους ρόλους των κλασικών μπουτζούτσου και μπούντο στη σύγχρονη ιαπωνική κοινωνία, όσο και με την ανάπτυξη και τη χρήση των σύγχρονων συστημάτων πειθαρχίας σε αυτή. Οι άνθρωποι που συνέταξαν το φουκόκου-κιοχέι ερμήνευσαν εξίσου ορθόδοξα και ανορθόδοξα την κλασική φιλοσοφία, τις ξεχωριστές τάσεις της οποίας θα πρέπει κανείς να κατανοήσει προκειμένου να αντιληφθεί πλήρως τη φύση των σύγχρονων συστημάτων.

Οι αξιωματούχοι της κυβέρνησης Μείτζι είχαν στον νου τους τρεις διαφορετικές σχολές σκέψης, οι οποίες λειτουργούσαν μαζί και επηρέαζαν τις πράξεις τους –η πρώτη αντίληψη δίδαξε στους εκφραστές της να ερευνούν, η δεύτερη να πράττουν και η τρίτη να αναζητούν το αντικείμενο της πράξης. Οι αντιλήψεις αυτές ήταν εκφράσεις συγκεκριμένων ακαδημαϊκών τάσεων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου Τοκουγκάου, τάσεων που υιοθετήθηκαν από οραματιστές στοχαστές οι οποίοι δρούσαν πάντοτε σε αντίθεση με τις αντιλήψεις του κράτους. Συχνά οι άνθρωποι αυτοί ζούσαν εξόριστοι και κάποιες φορές έφτασαν κοντά στον θάνατο· καθώς η έκταση των πράξεών τους διευρυνόταν, πολλοί από τους ανθρώπους αυτούς έγιναν θύματα των θαλάμων βασανιστηρίων των Τοκουγκάου, ενώ δεν ήταν λίγοι και εκείνοι που το αίμα τους χύθηκε από το ξίφος και τη λόγχη της «δικαιοσύνης» του καθεστώτος. Με το πέρασμα των χρόνων, ωστόσο, τα πνεύματα των ανθρώπων αυτών ενώθηκαν και προκάλεσαν συγκρούσεις που αγκάλιασαν όλο το ιαπωνικό έθνος.

Η *Κογκάκου*, η σχολή της αρχαίας (ή κλασικής) μάθησης, εμφανίστηκε στο τέλος του δέκατου έβδομου αιώνα ως μια έκφραση διαμαρτυρίας απέναντι στο δόγμα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των Τοκουγκάου. Οι οπαδοί της ισχυρίζονταν ότι ο Νέο-Κομφουκιανισμός του Τσου-Χσι (1130-1200), ο οποίος ήταν η ορθοδοξία που δεχόταν το μπακούφου, δεν ήταν Κομφουκιανισμός αλλά μια αποπροσανατολισμένη ερμηνεία του Βουδισμού και του Ταοϊσμού. Συνεπώς οι *κογκάκουσι*, οι λόγιοι της σχολής της κλασικής μάθησης, πρότειναν μια «αυτο-αφύπνιση» και προσκαλούσαν τους πάντες να επιστρέψουν στα πρωτότυπα έργα του ίδιου του σοφού, ώστε να ανακαλύψουν το πραγματικό νόημα του Κομφουκιανισμού. Στα πρωτότυπα κινέζικα κείμενα, υποστήριζαν οι λόγιοι αυτοί, δε θα έβρισκε κανείς μόνο το θείο δικαίωμα του αυτοκράτορα να ηγείται, αλλά και το δικαίωμα των υπηκόων του να κρίνουν και να περιορίζουν την εξουσία του. Ο λόγιος Ογκίου Σοράι (1666-1727) και ο *ρονίν* (σαμουράι χωρίς αφέντη) Γιαμάγκα Σόκο (1622-1685), ήταν οι κύριοι εκφραστές της σχολής της κλασικής

(*) Σ. τ. Μ. «Παλιό καθεστώς» –Γαλλικά στο πρωτότυπο. Ο όρος συνήθως αναφέρεται στο αριστοκρατικό σύστημα που ίσχυε στη Γαλλία την εποχή των Βαλουά (1328-1589) και των Βουρβόνων (1589-1792).

μάθησης –ο πρώτος παρουσίαζε ωφελμιστικές απόψεις με τις οποίες προσδιόριζε την ηθική ως καθοριζόμενη από τις κοινωνικές ανάγκες, ενώ ο δεύτερος, ο οποίος πίστευε ότι «ο άνθρωπος που προέρχεται από τις ανώτερες τάξεις γίνεται όλο και πιο ανόητος», υπήρξε ο βασικός συνεισφέρων στον σχηματισμό του δόγματος του μπουσιντό. Το *χαν*, το τιμάριο, του Τσοσού στο Κιουσού υπήρξε το κύριο προπύργιο της φιλοσοφίας αυτής.

Η δεύτερη αντίληψη, η οποία επίσης εμφανίστηκε τον δέκατο έβδομο αιώνα, ήταν αυτή της γιομειγκάκου, της σχολής της διαίσθησης ή του νου και προέρχεται από την κινέζικη σχολή Κομφουκιανισμού Ουάνγκ Γιανγκ-μινγκ (Ογιομέι στα Ιαπωνικά). Οι εκφραστές της γιομειγκάκου θεωρούσαν τον ορισμό της γνώσης ως βάση της ζωής· γι' αυτούς, το να γνωρίζεις σήμαινε ότι μπορούσες να δράσεις –όπως έλεγαν χαρακτηριστικά, «Η γνώση είναι η αρχή της πράξης και η πράξη είναι η ολοκλήρωση της γνώσης». Η φιλοσοφία της γιομειγκάκου είχε βεβαίως τα δικά της υψηλά ιδανικά: η γνώση έπρεπε να είναι «καλή γνώση» στα χέρια άξιων ανθρώπων, που θα «ζούσαν τη ζωή του σοφού» και που θα «αφείρναν όλες τις ενέργειές τους στην υπηρεσία της ανθρωπότητας». Ο λόγιος Νακάε Τότζου (1608-1648) και ο ρονίν Κουμαζάου Μπανζάν (1619-1691) ήταν οι πρώτοι εκφραστές της γιομειγκάκου στην Ιαπωνία. Ο Νακάε υποστήριζε ότι η πραγματική μάθηση ισοδυναμούσε με τον «έλεγχο του νου», μια κατάσταση που «αποτελεί υπόδειγμα λαμπρής αρετής», ενώ ο Κουμαζάου, γνωρίζοντας από πρώτο χέρι την παρακμή της τάξης των πολεμιστών, ζητούσε μια επιστροφή σε μια κατάσταση ετοιμότητας για άμυνα του έθνους –η ιδέα αυτή θα γινόταν πράξη μέσω της δράσης των «αγροτών-στρατιωτών» και όχι των επαγγελματιών πολεμιστών, ιδιότητα που μεταδιδόταν κληρονομικά. Βασικά προπύργια της φιλοσοφίας αυτής, μιας φιλοσοφίας που αντιμετώπισε έντονη αντίδραση από το μπακούφου, ήταν τα τιμάρια της Σατσούμα, του Τσοσού και του Μίτο.

Η τρίτη σχολή, ένα ακόμα προϊόν της διανόησης του δέκατου έβδομου αιώνα ήταν η *κοκουγκάκου*, η σχολή της ιστορικής ή εθνικής μάθησης. Η αντίληψη αυτή ζητούσε την αναγνώριση του «πραγματικού ιαπωνικού πνεύματος» και την απομάκρυνση των ξένων στοιχείων από τον ιαπωνικό πολιτισμό. Ο προάγγελος της κοκουγκάκου ήταν ένας βουδιστής μοναχός ονόματι Κέιτσου (1640-1701), ενώ μεταξύ των πρώτων εκφραστών της ήταν οι Μοτοόρι Νορινάγκα (1730-1801) και Χιράτα Ατσουτάνε (1776-1843). Και οι δύο αυτοί λόγιοι απέρριπταν τον κομφουκιανικό ρασιοναλισμό και την κομφουκιανική ηθική υπέρ μιας πιο συναισθηματικής προσέγγισης με έντονα εθνικιστικά στοιχεία. Η έμφαση που έδινε η κοκουγκάκου στην πίστη προς τον θρόνο έκανε την επιρροή της να διεισδύσει σε όλες τις διαστάσεις του ιαπωνικού πολιτισμού και να γίνει ιδιαίτερα αγαπητή στους *τοζάμα* (εξωτερικούς) ντάιμιο και στους πολεμιστές τους.

Μετά την ενοποίηση της Ιαπωνίας από τον Τοκουγκάου Ιεγιάσου (1542-1616) και την εδραίωση του μπακούφου Τοκουγκάου, όλοι οι ντάιμιο και τα τιμάρια τους χωρίστηκαν σε δύο ομάδες: στους ευνοημένους *φουντάι*, τους κληρονομικούς υποτελείς αυτούς δηλαδή που ήταν σύμμαχοι του Ιεγιάσου το 1600, και στους *τοζάμα*, τους ντάιμιο που είχαν δηλώσει υποταγή μετά την εδραίωση της εξουσίας του Τοκουγκάου. Τα τιμάρια τοζάμα γενικά βρίσκονταν πιο μακριά από την έδρα της κυβέρνησης στο Έντο, με αποτέλεσμα να είναι πιο απομονωμένα, όμως ακριβώς χάρη στην απόστασή τους αυτή, είχαν μεγαλύτερη αυτονομία από ό,τι οι περιοχές των κληρονομικών υποτελών. Στο Τσοσού, το Χίζεν και τη Σατσούμα στο Κιουσού και στην Τόσα στο Σικόκου (όλα, τιμάρια τοζάμα), υπήρχαν άνθρωποι που είχαν επηρεαστεί ιδιαίτερα από τις διδασκαλίες κοκουγκάκου και που θαύμαζαν ιδιαίτερα το κοινωνικό σφρίγος και τη μαχητική αρετή που χαρακτήριζε τους προ-Τοκουγκάου πολεμιστές.

Οι ηγέτες της κυβέρνησης Μειτζί, έπρεπε να λύσουν πολλά πιεστικά προβλήματα τα οποία είχαν προκαλέσει τα δεινά της κοινωνίας Τοκουγκάου. Εν τω μέσω απειλών από το εξωτερικό, εσωτερικών αναταραχών, δολοφονιών, της εισβολής της δυτικής τεχνολογίας, σύνθετων πολιτικών και διπλωματικών διαπραγματεύσεων και οικονομικών πιέσεων, οι άνθρωποι αυτοί κατάφεραν, παραδό-

ξως, να διατηρήσουν μια μετριοπαθή πορεία. Το πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπίσουν ήταν η δημιουργία μιας λειτουργικής σχέσης μεταξύ εθνικισμού και ιδεαλισμού και μεταξύ των ερωτημάτων που έπρεπε να απαντήσουν ήταν το αν το ήθος και οι θεσμοί του κλασσικού πολεμιστή ταίριαζαν με τη νέα κοινωνία –τέτοιου είδους κοινωνικο-πολιτικοί γρίφοι συνήθως δε λύνονται ούτε εύκολα, ούτε ήρεμα.

Όλη η περίοδος Μεϊτζί, χαρακτηριζόταν από έναν έντονο, ελικρινή συναισθηματισμό. Πολλοί από τους ανθρώπους με επιρροή, όσο εντός όσο και εκτός της κυβέρνησης, ήταν υπέρμαχοι του ριζοσπαστικού ακτιβισμού και, ριζοσπάστες όντες, προσυπέγραφαν την κυριολεκτική ερμηνεία του *σόντζο* («σεβασμός στον αυτοκράτορα και εκδίωξη των βαρβάρων»), μιας αρχής που αρχικά είχαν καλλιεργήσει οι λόγιοι της σχολής του Μίτο. Πιο συγκεκριμένα, οι ηγέτες της περιόδου Μεϊτζί, ήταν ευαίσθητοι στο κάλεσμα του Αιζάουα Σεϊσισάι (1827-1863), ο οποίος στο *Σινρόν* (Νέες Προτάσεις) του, στην ουσία συνθέτει τη μυθολογία του Σίντο με μια κομφουκιανική ηθική τύπου μπουσίντο. Με τον Αιζάουα, το *σόντζο* πήγε πέρα από ένα κάλεσμα για την ενοποίηση του έθνους κάτω από την αυτοκρατορική ηγεσία και έγινε η βάση κάθε ηθικής. Ως προς την ερμηνεία του *τζόι*, ο Ξενόφοβος Αιζάουα φτάνει σε σημείο να δηλώσει «Τσακίστε τους βαρβάρους μόλις τους δείτε», ενώ ο λόγιος από το Μίτο, Φουτζίτα Τόκο (1806-1855), τροποποιεί τη δράση κατά των Δυτικών λέγοντας «Δεν πρέπει να κηλιδώσουμε τα πολύτιμα ξίφη μας με το αίμα των Ξένων». Έτσι, όταν οι λόγιοι του Μίτο συνέχισαν να εκφράζουν και άλλα εντυπωσιακά σλόγκαν όπως τα *σίντζου-φούνι* (το Σίντο και ο Κομφουκιανισμός είναι ένα), *μπούμπου-φούγκι* (οι λόγιες και οι πολεμικές τέχνες δεν είναι ασύμβατες) και *τσούκο-ιπόν* (η πίστη στον αυτοκράτορα και η αφοσίωση στους γονείς είναι στην ουσία το ίδιο), οι ηγέτες της εποχής Μεϊτζί μπόρεσαν να σχηματοποιήσουν καλύτερα τις έννοιες μέγκι (εθνική αποστολή) και *μείμπουν* (εθνικό καθήκον) και να συνθέσουν μια φιλοσοφική σκέψη που θα γινόταν η βάση μιας εθνικιστικής αντίληψης που λεγόταν *κοκουτάι* ή «εθνική πολιτική συγκρότηση».

Η έννοια αυτή, το *κοκουτάι*, επιβεβαίωνε ότι η ιαπωνική κοινωνία είχε έναν μοναδικό χαρακτήρα, ο οποίος φανερωνόταν τόσο ως πολιτική δομή όσο και ως ηθική αξία: αυτό έκανε την Ιαπωνία όχι μόνο διαφορετική αλλά και ανώτερη από όλα τα άλλα έθνη. Ο αυτοκρατορικός οίκος ήταν ο άξονας εθνικής σταθερότητας και ο εκάστοτε αυτοκράτορας, ο οποίος είχε τρομακτική θεία δύναμη και εξουσία, ήταν ο ζωντανός εκπρόσωπος μιας ιερής κληρονομιάς από τους αυτοκρατορικούς προγόνους –το *κοκουτάι*, λοιπόν, ήταν ηθικό και δίκαιο. Ο αυτοκράτορας ήταν στην ουσία το σύμβολο των καλύτερων προσπαθειών όλων των πολιτών και το σημείο εστίασης των συναισθημάτων του έθνους. Υπήρχε, ωστόσο, και μια άλλη σημαντική διάσταση στο *κοκουτάι*: εφόσον ο ιαπωνικός λαός διέθετε αρετές που έλειπαν από τους λαούς που ζούσαν σε άλλες χώρες –την πίστη που τον έδενε με το έθνος και με τον αυτοκράτορα, καθώς και την αίσθηση υϊκού καθήκοντος που ήταν η βάση της οικογένειας, πάνω στην οποία στηριζόταν το έθνος– η ιαπωνική κοινωνία ήταν ένα αδιαίρετο όλον και η Ιαπωνία προοριζόταν να γίνει το σημαντικότερο έθνος στη γη.

Η στρατιωτική ισχύς της Ιαπωνίας την εποχή της εδραίωσης της κυβέρνησης Μεϊτζί ήταν ιδιαίτερα ανεπαρκής για να αντιμετωπίσει τη διεθνή κατάσταση. Κρίνοντας με τα δυτικά δεδομένα, ο στρατός και το ναυτικό των Μεϊτζί ήταν πολύ πίσω τεχνολογικά και είχαν κληρονομήσει το περίεργο μείγμα αρχών φεουδαρχικού μιλιταρισμού και στρατιωτικής ανικανότητας των Τοκουγκάουα. Οι στρατιωτικές ανεπάρκειες ήταν πολλές: ο Γιόσι Σ. Κούνιο στο *Japanese Expansion on the Asiatic Continent* (Η Ιαπωνική Εξάπλωση στην Ασιατική Ήπειρο), αναφερόμενος στην ποιότητα των ανδρών του στρατιωτικού συστήματος του μπακούφου Τοκουγκάουα, παρατηρεί: «Εξαιτίας της συνεχιζόμενης επί πολλά χρόνια άνετης και πολυτελούς ζωής που ζούσε το έθνος, οι στρατιωτικοί ηγέτες άρχισαν να παραμελούν και τελικά να χάνουν τη στρατιωτική τους δεινότητα, γεγονός που τους καθιστούσε ανίκανους να διοικήσουν τον στρατό τους. Αντίστοιχα, οι στρατιώτες έγιναν εξίσου ανίκανοι να επανδρώνουν τις τάξεις του στρατού –δε γνώριζαν καν πώς να προελάσουν ή να οπισθοχωρή-

σουν σύμφωνα με τους στρατιωτικούς κανονισμούς, καθώς δεν είχαν καμία εκπαίδευση. Στο σύνολό τους, στρατιώτες και αξιωματικοί δεν είχαν ούτε μαχητικό πνεύμα, ούτε δύναμη. Οι στρατιωτικοί αυτοί ασχολούνταν με τα πολιτικά ζητήματα της κυβέρνησης του σογκουνάτου, όμως επειδή ήταν στρατιωτικοί (και μάλιστα μόνο λόγω κληρονομιάς) δε διέθεταν ούτε τη φιλοδοξία, ούτε την ικανότητα να παρουσιάσουν μια αξιολογη δράση στα πολιτικά αυτά ζητήματα». Η πραγματική ηγεσία της κυβέρνησης Μείτζι προερχόταν κατά κύριο λόγο από την τάξη των πολεμιστών των τιμαριών τοζάμα, ένα περίεργο μείγμα ανθρώπων. Οι ντάμιο ήταν εμφανέστατα απόντες από τις θέσεις ηγεσίας: ο Ουίλιαμ Έλιοτ Γκρίφιν, μάρτυρας των τελευταίων ημερών του μπακούφου, μας αναφέρει το γιατί στο έργο του *Mikado's Empire* (Η Αυτοκρατορία του Μικάδο): «Είναι ζήτημα να υπήρχαν δέκα ντάμιο με προσωπική αξία. Επρόκειτο για φιλόφρονες τιποτένιους, μεγάλους μόνο στο μέγεθος της κοιλιάς τους ή στην αξία των μεταξωτών τους ρομπών. Πολλοί από αυτούς ήταν τρυφηλοί, μεθύστακες ή απλώς τιτλούχοι ανόητοι».

ΟΙ ΣΑΜΟΥΡΑΪ ΗΓΕΤΕΣ ΤΩΝ ΜΕΪΤΖΙ Αν και στις ηγετικές θέσεις της κυβέρνησης Μείτζι κυριαρχούσαν άνδρες από οικογένειες σαμουράι, το *σιμπούν* (το στάτους ως σαμουράι), των ανθρώπων αυτών χρήζει μιας περαιτέρω εξήγησης. Τον δωδέκατο αιώνα, ο όρος «σαμουράι» περιείχε την έννοια της «υπηρεσίας» και δεν αναφερόταν αποκλειστικά στους πολεμιστές, όμως ως τον δέκατο τέταρτο αιώνα, συνήθως αναφερόταν σε ένα είδος *μπούσι*, δηλαδή κλασσικού πολεμιστή ο οποίος αφενός ανήκε στην τάξη λόγω κληρονομικού δικαιώματος και αφετέρου είχε εκπαιδευθεί ως επαγγελματίας πολεμιστής. Οι σαμουράι της εποχής εκείνης, ωστόσο, δεν ήταν επ' ουδενί στην υψηλότερη βαθμίδα ιεραρχίας των μπούσι, και στην περίοδο Έντο (1603-1868), μέσα στην τάξη των σαμουράι υπήρχαν αρκετές βαθμίδες.

Η εικόνα που υπάρχει για τον σαμουράι της περιόδου Έντο είναι αρκετά διαφορετική από την εικόνα του πολεμιστή των προηγούμενων περιόδων. Πλέον έχουμε να κάνουμε με τον πειθήνιο *χάνσι*,* τον «ευγενή του χαν», τον κομφουκιανικό εκπαιδευμένο λόγιο-αξιωματούχο του έθνους. Εν πολλοίς, οι αστοί που αποτελούσαν αυτήν την προνομιούχα κοινωνική τάξη, ήταν μια ιδιαίτερα ξεπεσμένη ομάδα ανθρώπων, οπότε είναι σημαντικό να τους διαχωρίσουμε από τους σαμουράι που ζούσαν στις αγροτικές περιοχές. Οι τελευταίοι ήταν άνθρωποι που ζούσαν μια απλή και υγιή ζωή και λόγω των τραχιών περιβαλλόντων από τα οποία προέρχονταν, ήταν πολύ πιο σκληραγωγημένοι από τους αστούς ομολόγους τους. Παρ' όλα αυτά, και οι μεν και οι δε ήταν αυτό που ο ιστορικός Ασακάουα Κεν αποκαλεί «ημιτελείς σαμουράι» εξαιτίας της έλλειψής τους σε μαχητική ζέση και σε τεχνικές δεξιότητες ως προς τους κλασσικούς πολεμιστές των παλαιότερων εποχών –το μόνο που μπορούμε να πούμε ήταν ότι οι επαρχιώτες χάνσι ήταν λιγότερο «ημιτελείς» από τους αστούς.

Οι σαμουράι ηγέτες της περιόδου Μείτζι ομοιάζαν, από άποψη χαρακτήρα και επιπέδου εξάσκησης, στους επαρχιώτες σαμουράι της περιόδου Έντο. Ωστόσο, αν μη τι άλλο λόγω της τάσης τους προς τη μελέτη και τη λογιότητα, δεν μπορούν να συγκριθούν με τους προ-Τοκουγκάουα κλασσικούς πολεμιστές –και πέραν αυτού υπήρχαν και άλλοι λόγοι. Αυτοί οι σαμουράι δεν ήταν μια τάξη πολεμιστών, προετοιμασμένων μέσω σκληρής εξάσκησης να ριχτούν κάθε στιγμή στη μάχη, καθώς κάτι τέτοιο δεν ήταν μέρος της καθημερινότητάς τους. Το μόνο που είχαν ήταν η μαχητική κληρονομιά των παλαιότερων κλασσικών πολεμιστών, αφού η μακρόχρονη ειρήνη των Τοκουγκάουα είχε σαν αποτέλεσμα την εξημέρωση των πολεμιστών, τον αποπροσανατολισμό των μαχητικών τους διαθέσεων και τη δρομολόγησή τους σε διοικητικές υπηρεσίες και σε λόγια επιτεύγματα. Το περιβάλλον

[*] Σ.τ.Μ. Ο όρος «χάνσι» χρησιμοποιείται και σήμερα σε κάποιες πολεμικές τέχνες (π.χ. κέντο, ιάιντο, κ.α.) για τους εκπαιδευτές όγδουο και άνω νταν. Στις περιπτώσεις αυτές, ωστόσο, το «χαν» γράφεται με διαφορετικό ιδεόγραμμα (𠄎 αντί 𠄎) το οποίο δε σημαίνει «τιμάριο» αλλά «υπόδειγμα». Ως εκ τούτου, ο σύγχρονος όρος αποδίδεται καλύτερα ως «ευγενής-παράδειγμα/πρότυπο».

Αν θέλουμε να κατανοήσουμε την πλήρη έκταση της εξέλιξης των μπουτζούτσου και των μπούντο, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι τα Κο Μπούντο, τα κλασσικά συστήματα, έχουν τα σύγχρονα αντίστοιχά τους. Ο βασικός στόχος του βιβλίου αυτού είναι να παρουσιάσει τη γενική φύση και τους στόχους των Σιν Μπούντο, δηλαδή των σύγχρονων συγγενών συστημάτων, όπως το Κέντο, το Τζούντο, το Καράτεντο, το Αϊκίντο και πολλών άλλων λιγότερο γνωστών.

Από τον Πρόλογο του Συγγραφέα

Ακρίμαχον

Τα σύγχρονα μπουτζούτσου είναι πλήρως προσδιορισμένες και ιδιαίτερα πραγματιστικές μορφές αυτοάμυνας, ένοπλης και άοπλης, που έχουν προσαρμοστεί ιδιαίτερα επιτυχημένα από ειδικούς των κλασικών παραδόσεων, έτσι ώστε να καλύπτουν τις σύγχρονες ανάγκες. Αντίθετα, σύμφωνα με τον Συγγραφέα, η ιστορία των σύγχρονων μπούντο (και ειδικά των προσανατολισμένων προς τον αθλητισμό, Κέντο, Τζούντο και Καράτε) είναι γεμάτη από προσαρμογές και διαστροφές των κλασικών ιδεωδών. Ο Ντρέγκερ διαλύει αρκετούς από τους μύθους των σύγχρονων μπούντο και κατακρίνει το χάσμα που συχνά χωρίζει τα συστήματα αυτά από την παραδοσιακή τους ουσία, αυτή των συστημάτων πνευματικής ανάπτυξης.

ISBN SET: 960-6623-05-X

ISBN 960-6623-32-7

9 789606 623325